

JONAS POHER RASMUSSEN: MENEKÜLÉS

Hetedhét határon

BARTAL DÓRA

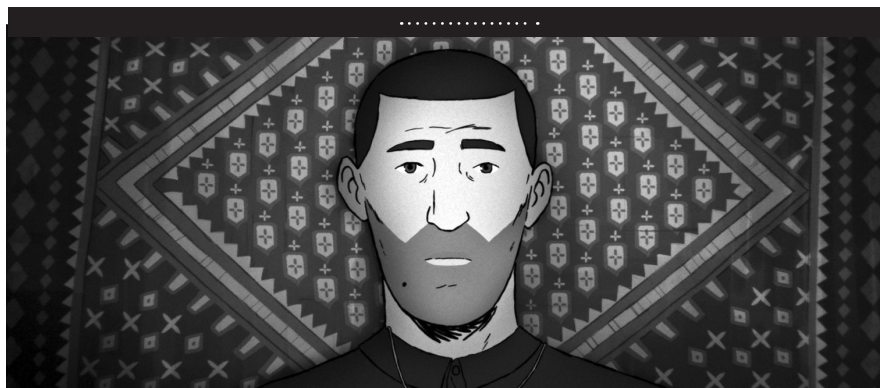
A MENEKÜLÉS ORSZÁGOK, MŰFAJOK ÉS ELŐÍTÉLETEK HATÁRAIN LÉP ÁT.

A dán Jonas Poher Rasmussen animációs dokumentumfilmje a háborús Afganisztánból menekült Amin története, aki 1989-ben a talibán hatalomátvétel előtt indult útnak a családjával, és keserves úton jutottak el a poszt-szovjet Oroszországon át Nyugat-Európába. A *Menekülés* minden bizonnyal az Oscar-nevezésnek is köszönheti, hogy egyre nagyobb közönséget tud majd elérni, hiszen történelminek számít, hogy három egész estés kategóriában is jelölték: legjobb idegennyelvű, dokumentumfilm és animációsfilm díját is elnyerheti.

A film nyolc évig készült és a rendezőnek korábban nem volt animációfilmes tapasztalata, egy workshopon merült fel, hogy gyerekkori barátja, Amin történetét ebben a formátumban tudná leginkább megvalósítani. Azért is bőlintott rá a szereplő, mert ez a megoldás tudta leginkább biztosítani, hogy ne fedje fel valódi kilétét. Az etikai megfontolásokon túl az animáció azért is bizonyult megfelelő feldolgozási módnak, mert a szereplő elbeszélésében megjelenő múltat ezzel lehetett a leginkább megragadhatóvá tenni. Amin történetét kisfiú korától megismerjük, gyermekkori

animációs figurája jól rokonítható a pár éve bemutatott *A kenyérkereső* és a kultikus *Persepolis* gyerekhőseivel. Az utóbbi film a nyugati popkulturális referenciák felvonultatása és a zenehasználat miatt is hasonlóságokat mutat Poher Rasmussen munkájával. A *Menekülés* animációs képi világa pedig valahogy a két említett film között helyezkedik el: nem követi a mainstream animáció meseszerűségét, de a szerzői animáció absztrakcióját sem. A 2D digitális karakteranimáció dominál, ami a szereplőkkel való azonosulást segíti és a lírai, sematikusabb, kézzel rajzolt és festett animációt akkor láthatjuk, amikor Amin nem emlékszik valamire pontosan, vagy túl fájdalmas visszagondolni rá, ezzel erősítve az érzelmi hatást. A dokumentumjellegű archív felvételek erősítik, illetve a referenciaként készülő élőszereplős felvételek átanimálása: a tárgyát és fókuszát kereső kamera képeit is láthatjuk megrajzolva. A *Menekülés* ebben az élőszereplős felvételeket animációval ötvöző olasz filmet, *A Samouni család útját* is felidézi, ami szintén a háborús traumákat mutatja meg animációs dokumentumfilmben.

„Élményei mai napig kísértik”

Amin a rendezővel osztja meg először addig eltitkolt múltját, azt, hogy hogyan is kerül pontosan Dániába. A nyomászó élmények a mai napig kísértik és nehezítik azt, hogy a magánéletében igazán meg tudjon nyílni másoknak. Rasmussen korábban rádiódokumentum-műsorokat készített és ott sajátította el ennek a médiumnak a sajátos technikáját. Az interjúalanyaitól azt kéri, hunyják be a szemüket, jelen időben beszéljenek és minél plasztikusabban írják le az élményeiket, mivel a médium megköveteli a képi gondolkozást. Miközben Amin részletgazdagon elmeséli történetét a rendező által megteremtett bizalmas közegben, egyben újra át is éli, és film révén elindulhat egyfajta traumafeldolgozás is. A *Menekülés* azt is megmutatja, ahogy Amin a jelenben keresi saját és családja identitását, amit a nyugati környezetben az évek során elvesztett, hiszen már az anyanyelvén is nehezen olvas. A film Amin szexualitását is beemeli ebbe az identitáskeresésbe. Finom jelekként közvetíti, hogyan lógott ki gyerekként az afgán közegből, testvérei hogyan kérték rajta számon a fiús viselkedést, majd pedig, hogy végül hogyan kapott támogatást tőlük. Érdekes dimenziója a rendező-szereplő kapcsolatnak, hogy Amin láthatólag küzd azért, hogy párjával is ugyanolyan nyíltsággal tudjon beszélgetni, mint ahogyan a rendezővel teszi. A film nem is ad egyértelmű választ arra, mennyire működik jól a párkapcsolatuk, hogy vajon mi szükséges ahhoz, hogy Amin biztonságban tudja magát érezni és tovább tudjon lépni a Kasparral közös élet felé. A *Menekülés* vállalt célja, hogy hangot adjon azoknak, akiknek eddig nem volt, de természetesen a rendezői perspektíva sokszor felülkerekedik Amin saját elbeszélésén, hiszen a több éven át, 15 alkalommal készült interjúanyag dramatizálása és a hangsúlyok megteremtése már rendező felelőssége volt, még ha Aminnal megbeszélve írta is meg a forgatókönyvet. Ebből a háttérmunkából, Amin filmhez való viszonyáról érdekes lehetett volna többet is megmutatni a kész filmben is.

MENEKÜLÉS (Flugt) – dán-svéd-francia-amerikai-szlovén animációs dokumentumfilm, 2021. Rendezte és írta: **Jonas Poher Rasmussen**. Kép: **Mauricio Gonzales-Aranda**. Zene: **Uno Helmersson**. Vágó: **Janus Billeskov Jansen**. Gyártó: **Final Cut for Real**. Forgalmazó: **Mozinet** 89 perc.